

I L I A D I S.

Miletum quicunque habitant, frondosaque Phtius
 320 Culmina, Mæandri quisquis sinuosa fluenta,
 Quique tenent Mycales vexata cacumina ventis.
 Nasthes, Amphimachusque, Nomeone natus uterque,
 Ductores, Caresque regunt in bella superbos.
 Nasthes, Amphimachusque innuptæ more puellæ
 325 Pictus acu tunicas demens, & fulgidus auro;
 Profuit at misero nequicquam lana veneno
 Tincta peregrino, & compti sub casside crines,
 Æacidae ut ferrum, & mortem vitaret acerbam.
 Denique Sarpedon Lycios, Glaucusque regebant
 330 Ab Lycia tellure procul, quæ jugera Xanthus
 Vorticibus secat, & fulva facundat arena.

LIBER TERTIUS

A R G U M E N T U M .

Instructa utrinque acie, visoque Menelao Paris fugit; postea tamen ab Hectore increpitus Menelaum ipsum ad singulare certamen provocat. Agamemnone, Priamoque præsentibus pacta firmantur. Victum Paridem Venus rapit, & in proprium thalamum abducens arcessit ab muro Helenam, ubi illa Priamo roganti primos Græcorum duces ostenderat. Agamemnon, ut starent promissis, Trojanos admonet.

Am Danaum campis exercitus ibat apertis,
 Quū subito immensū clamorem ad sidera tollunt
 Dardanidæ ex alto, quales sub nubibus atris
 Strymoniæ dant signa grues, atque æthera
 tranant

5 Cum sonitu, fugiuntque hiemem, repetuntque fluenta
 Oceani, tepidasque plagas clangore secundo

V. 3. Quales sub nubibus atris. Comparationis hujus partem aliquam delibavit Virgilius, cuius ea sunt verba in 10. Strymonias

L I B E R III.

Tristia Pygmæis portantes bella colonis.
 At parte ex alia spirantes robur Achivi,
 Inque vicem prompti auxilium sibi ferre, silentes
 10 Arva terunt, tum piniferi ceu e vertice montis
 Quum nebula exurgit, lapidem non quidlibet ultra
 Jactum quisque videt: tacitis aptissima furtis
 Illa dies, minus atque ullo non tempore prudens
 Incustodito discedet pastor ovili,
 15 Sic pedibus Danaum tellus percussa comantum
 Pulveream coit in nubem. Forte agmine primo
 Dardanidum forma ante omneis pulcherrimus ibat
 Ipse Paris, cinctus maculosi tegmina pardi,
 Fulmineumque ensem lateri, tum voce vocabat
 20 Grajugenæ duro ut vellent contendere Marte,
 Bina manu lato crispans hastilia ferro.
 Hunc tamen ut magnis gradientem passibus ipsam
 Ante aciem procul adsperxit Menelaus Atrides,
 Impastus stabula alta leo ceu sæpe peragrans,
 25 (Sudet enim vesana famæ) si forte fugacem
 Conspexit capream, aut surgentem in cornua cervum,
 Gaudet hians immane, comasque arrexit, & hæret
 Visceribus super accumbens, lavit improba teter
 Ora cruar, juvenumque minas contemnit inaneis,
 30 Latratusque canum, adspecto sic fervidus hoste
 Æstuat Atrides, Helenamque, & jura sacrati
 Infracta hospitiî flagrantî in pectore versat.
 At Paris heroem cernens horrenda minantem
 Obstupuit, gressumque simul cum voce repressit,

autem eas vocat, quia frequentes circum Strymonem Macedoniae
 fluvium in confinio Thraciæ, ubi quum Geramam urbem Pygmæi
 condidissent, a gruibus fugatos, & novas sibi sedes querere coactos
 fuisse scribit Plinius lib. 4. c. II. inde illud Juven. Sat. 13.

" Ad subitas Thracum volucres, nubemque sonoram

" Pygmæus parvis currit bellator in armis &c. "

V. 24. Impastus. Ita hanc comparationem reddidit Virg. lib. 10.

50

I L I A D I S

35 Improvisum aspis veluti qui sentibus anguem
Pressit humi nitens, trepidusque repente refugit
Attollentem iras, & cærula colla tumentem.
Haud secus ille fugit pavitans, densæque suorum
Miscet se turbæ, atque oculis inglorius aufert,
40 Hector quem tali fugientem est voce sequutus:
O nunquam æthereas hausisses luminis auras,
Bellule, deceptor, vetitorum cultor amorum,
Non tali Iliacam fœdasses criminè gentem.
I, fuge, nil satis, Argolicis irrise maniplis,
45 Qui te præstantem ob formam, Mavortia corda
Non muliebrem animum duris gestare sub armis
Crediderint; at non vires, non defuit ingens
Cor tibi, quum procul ab patria, tectisque tuorum,
Permixtus Danais, sociorumque agmine lecto,
50 Idæis Helenam ratibus per dorsa tumentis
Lata maris, ventosque truceis, spumasque sonanteis
Ex Apia tellure procul malefidus in oras
Abduxte Phrygias, belloque, armisque petendam
Uxorem, sobolemque ducum, Regumque potentum,
55 Tum Priamo pestem, ac patriæ, victoribus Argis
Gaudia, & æternum misero tibi dedecus ipsi.
Nunc fugis? Experiare licet, cui, pessime, charam
Uxorem abstuleris, castum violare cubile
Ausus, & Argivos in bella lassere Reges.
60 Grata Cytheriacæ non te, non præmia Divæ,
Aut roseus color, aut fidibus cantata juvabunt
Carmina dulcisonis, jaceas quum in pulvere comptum
Fœdatus caput, & spiranteis balsama crineis.
Atque etenim nisi falsa animos pietasque, pudorque
65 Flexisset Phrygios, solvisses, pessime, factis
Digna tuis, dudum Stygias delatus ad undas.

V. 35. *Improvisum aspis.* Hanc quoque comparationem Virgiliius
a Paride ad Androgeum transtulit Æneidos lib. 2.

L I B E R III.

51

Sic Hector, Paris hæc contra: Quid sæpe fatenti
Obiicis hoc scelus & verbis perstringis amaris?
Atque acie velut indomita pennata securis
70 Ligna secat ratis in costam, aut laquearia tecti,
Artis opus multæ, & repetitis usque fatigat
Ictibus acta super, geminatque in pondere vireis,
Haud secus ista ferox iterumque, iterumque retractas.
Quid concessa mihi Cythereja præmia damnas?
75 Nulli fas hominum Divum contemnere dona,
Quæ nec quisque volens invito accersat Olympo.
Quod si me vocat in pugnam Menelaus Atrides
Eja age, Teucrorumque acies, Grajumque comantum.
Stare jube, nostro dirimatur sanguine bellum,
80 Victor opes, Helenamque ferat: sæva arma quiescant,
Atque Phryges, Danaosque inter pax floreat alma.
Dixerat, atque Hector jussit consistere turmas,
Oblato gaudens componi fœdere dextras.
Conspicuum tamen in mediis, armisque coruscum
85 Undique tela petunt adverso ex agmine Grajum;
At cohibete manum, Danai, vos sistite, Achivi,
Atrides clamat, namque Hector dicere magnum
Nescio quid parat. Actutum tela aspera ponunt,
Hectoreis tacitique aprant sermonibus aurem.
90 Ille autem: Argivi juvenes, ac Dardana pubes,
Accipite hæc animis: alma deponere terra
Arma jubet Paris, in medio Menelaus Atrides,
Ipseque contendat duro ut certamine: victor
Tyndaridem ferat uxorem, partisque fruatur,
95 Atque æterna Phrygum, & Grajorum fœdera sunto.
Conticuere omnes, arrectisque auribus hærent.
Strenuus inde armis Menelaus farier orsus:

V. 77. *Quod si me.* Hujus certaminis ad imitationem inventum
illud Turni, atque Æneæ apud Virgilium.

V. 79. *Nostro.* Verb. Virgiliani Turni in 12.

V. 83. *Oblato gaudens.* Verba Virgiliani Æneæ in 12.

D 2

Me quoque nunc audite, viri, quem maxima belli
Cura premit, vos quem propter tot tristia passi.
100 Occidat is nostrum, cui mors, & fata parantur
Vivite vos pulchra in pace, ac durate beati.
Nunc geminos huc fert agnos, albumque, nigrumque,
Alma nigrum tellus, niveum Sol almus habebit,
Nos itidemque Jovi pinguem mactabimus agnum.
105 Laomedontiades Priamus tum foedera firmans
Ipse adsit, vereor Paridem, neque pectora fratum
Fida satis, varium quippe, ac mutabile semper
Mens est, atque animus juvenum: pacata senectus
Prospicit hinc transacta simul, cavit inde futura,
110 Prudentumque piis succedunt omnia votis.
Dixerat, infremuere omnes, Graique, Phrygesque
Affulsiisse diem, finem quæ imponeret armis,
Tristibus atque odiis, altos tunc ordine linquunt
Cornipedes, viridique omnes in gramine longas
115 Desigunt hastas, atque ærea scuta reclinant.
Hinc, atque inde acies spatia in sua quæque recedunt.
In medio ancipiti patet ingens area Marti.
Hector, qui Priamum adcirent, lectasque bidenteis
In campum adferrent, celeres jubet ire ministros.
120 Thaltybium Atrides pictis de navibus agnum
Ferre jubet: parent rapidis illi ocyus Euris.
Atque ea diversa penitus dum parte geruntur,
Iris Tyndaridi descendit nuncia cœlo
Laodicen vultu referens, ac corpore toto,
125 Quæ Priami gnatas forma supereminet omneis,
Atque Antenorides duxit quam Rex Helicaon.
Telam illa ingentem tecti in penetralibus altis
Texebat variam, ac duplicem, (mirabile visu)

V. 107. *Varium quippe.* Quod Virgilius ad foeminas transtulit
Varium ac mutabile semper . . . Fæmina.
V. 108. *Pacata senectus.* Tumultu affectionum quiescente. *Cani*
enim sunt sensus hominis.

Namque sui causa pugnanteis Pergama circum
130 Grajugenæ, Phrygiosque duces intexerat auro.
Hac Hector micat, inde ruit cristatus Achilles.
Hanc prope sic placido adfatur Thaumantias ore:
Nymphe mihi dilecta, veni, res maxima poscit.
Agmina nam Troum, Grajorumque ære micantum,
135 Quæ prius infestis ardebat prælia dextris,
Nunc tranquilla sedent campis, pugna aspera cessat,
Defiguntque hastas, clypeisque innixa recumbunt.
At Paris, atque acer Menelaus Marte cruento
Rem diriment: ferat uxorem te, præmia, victor.
140 Hæc ait, injecitque animo patriæque relictae,
Desertique thori, dilectorumque parentum
Ingentem flammat, & sopitum accendit amorem.
Hinc niveo in velo tectis sese extulit altis
Adproperans, lacrimisque oculos suffusa nitenteis.
145 Binæ illam famulæ, Clymene pulcherrima vultu,
Æthraque Pythæi proles comitantur euntem.
Ut Scæas ventum ad portas, in limine cernit
Laomedontiadem Priamum, juxtaque Thymætem,
Panthoumque, & Clytium, ac Lampum, atque An-
tenora clarum,

150 Ucaleonta quoque, atque Hicetaona, fortibus omneis
Insignis ausis florenti in corpore quondam
Nunc pugna procul, & campis effæta senectus,
Tardaque membra tenent, doctos prudentibus acrem
Consiliis regere, ac dictis frænare juventam.

155 Umbrosis veluti in silvis æstate serena
Arboris insidunt ramis, auræque cicadæ
Arguto resonant cantu, sic turribus altis
Gaudentes vario Reges sermone sedeant.
Utque procul nivea fulgentem in veste Lacænam

160 Adventare vident, mirati orisque decorem,
Incessumque Deæ similem, vestemque micantem.
Non sane, ajebant, tantæ ob' miracula formæ
Indignum fuat Argolicos capere arma tyrannos,

Dardaniāque manū , & longa tabescere clade ,
 165 Namque immortaleis mortali in corpore Divas
 Illa refert ; tamen in patrias pulcherrima sedeis
 Hinc abeat , nec fata manens ferat ultima Teucris .
 Talia sese inter submissa voce dolebant ,
 Mussabantque senes ; Priamus sed maximus ipsam
 170 Nomine compellans vicina in sede locavit ,
 Tunc sic : Chara mihi , hic adsis , cui cernere Grajos
 Dulce erit , & magnos mirari , ac noscere Reges ,
 Cognatosque , atque affineis (non tu mihi quicquam ,
 Culpatusve Paris , verum inclemētia Divum ,
 175 Tristia qui in nostros duxerunt agmina muros)
 Verum age , quis Grajum , membra , fulgentibus ille
 Conspicuusque armis , vultuque insignis honesto ?
 Mole quidem , atque humeris aliī per gramina lata
 Altius adsurgunt , oris tamen illa decori
 180 Majestas haud visa mihi . Quantum instar in ipso est ?
 Ast Helena ex alto deducens pectore questum
 Sic fatur : Dilecte socer mihi ; maxime Regum ,
 O miseræ lux illa Helenæ postrema fuisset ,
 Quum gnatam in luctu , thalamoque infida priores ,
 185 Et fratres , pariumque choros , cœtumque relinquens
 Nympharum , huc veni , Paridem , ac mea fata sequuta .
 Volvere quid tamen ista juvat ? Volvisse juvaret .
 Nunc ad te , & tua , chare pater , quæsita revertor ,
 Quem cernis , Danaum Rex est , insignis Atrides ,
 190 Rex idem bonus , atque armis fortissimus heros

V. 165. *Namque immortaleis.* Quiddam huic affine de Helenæ pulchritudine Lucianus in Dialog. mortuorum .

Vt 173. *Non tu mibi quicquam.* Quod Aeneæ Venus in 2.

Non tibi Tyndaridis facies invisa Lacana

Culparusve Paris.

V. 180. *Quantum instar.* Virgiliana loquutio in 6.

V. 181. *Ast Helena.* Locum hunc Homericum ubi Helena Priamo præciipios Grajorum duces ostendit , pulchre imitatus est Torquatus Tassus lib. 7. ubi Armida Sarracenorum Regi Christiani exercitus præciipios duces demonstrat .

Quondam eheu ! quondam levir meus . O sate Divis ,
 Hic senior Priamus , fatis & nate secundis ,
 Atride , cui tot parent populique , ducesque .
 Atque equidem memini quondam juvenilibus annis ,
 195 Quum Phrygiam peterem , & florenteis vitibus agros ,
 Ingenteis vidisse equitum , peditumque catervas ,
 Mygdonaque , atque Otreum , Diis immortalibus arma ,
 Oraque persimileis , queis auxiliaria castra
 Sangarium ad fluvium Sigeo ab litore junxi ,
 200 Quum primum ab Scythia lunatis agmina peltis
 Advenere etiam , pictis & Amazones armis .
 Non tamen hi numero tot erant quot Dorica pubes .
 Quisnam autem , dilecta precor , quisnam ille , comantum
 Qui juvenum turmas obit indefessus ? Atrides
 205 Toto illum capite exsuperat ; sed nescio , magnum
 Quid latis humeris , latoque hic pectore monstrat .
 Laniger ille aries visus mihi , qui grege magno
 Circumcursat oveis niveas , caulasque pererrat .
 Tyndaris at , Laertiades , Rex maxime , Ulysses ,
 210 Hic vir , hic est Ithacæ tristi de rupe profectus ,
 Instructusque dolis , & multo callidus astu :
 Hæc illa : Antenor fatur cui talia prudens :
 Vera quidem narras , namque olim Pergamæ vectos
 Legatos Danaumi prima sub origine belli
 215 Hospitio excepti ingenti dignatus honore
 Atridem Menelaum , atque hunc quem dicas , Ulyssem
 Amborumque animos Regum , ingeniumque notabam ;
 Concilio admissis Troum , pulchraque corona
 Stantibus , Atrides humeris augustior altis .
 220 Sedissent , vultu gravior præstabat Ulysses .

V. 194. *Atque equidem.* Priamus quoque laudator temporis acti ,
 cautius tamen Nestore , siquidem non adeo senex .

V. 210. *Hic est.* Hic in nominativo casu corripuit etiam Virgilii in 6. *Hic vir , hic est tibi quem promitti sepius audis .*

Ib. *tristi de rupe.* Unde Virg. in 3. *Effugimus scopulos Ithacæ ,*
Laertia regna .

Mox quum verba darent, Menelaus acumine multo
 Et dictis animum brevioribus usque ferebat
 Flectebatque volens: non illi copia fandi
 Larga, nec appensis captabat vocibus auram,
 225 Quamquam annis minor; ast Ithacus consultus Ulysses
 Surgebat, terraque oculos defixus honestos,
 Non hac, non illac flectens, immota tenebat
 Sceptra manu, amenti similem, verbisque carentem
 Dixisses, stolidumque virum; sed pectore magno
 230 Quum vocem ingentem, meditataque verba sonaret
 Crebra, nivis ritu hibernæ, contendere nullus
 Terrigenum posset, Regi aut certare loquenti.
 Hæc tunc non hominis speciem miratus, & arma.
 Ecquis, ait Priamus, quisnam hic qui vertice toto,
 235 Atque humeris longe Argivos supereminet omneis?
 Ast Helena, hic est, hic, inquit, Telamonius Ajax.
 Idomenea vides? Illum qui propter? habetur
 Hic Creta in magna veluti Deus. Undique Regem
 Circumstantque duces, pendentque jubentis ab ore.
 240 Sæpe illum hospitio tectis Menelaus in altis
 Excepit Jovis ab patria tellure profectum.
 Atque euidem plureis Grajorum ex agmine toto
 Adspicio, agnoscoque lubens, & nomina possem
 Commemorare tibi, geminos at cernere charos
 245 Germanos fratres, Ledaque ex matre creatos

V. 223. *Non ille copia fandi.* Breve, concisum, & acuminatum orationis genus Menelao tribuitur. Notat autem cultissimus Poeta illum quanquam ætate juniorem non verborum, sed sententiarum potius studiosum fuisse, quod non juventutis, sed maturioris ætatis, & in canos vergentis proprium esse solet. Ut autem Ulyssem, & Menelaum mole corporis, & oris majestate discreverat, ita oratione quoque discernit. Ulyssi enim copiam, majestatem, & robur orationis tribuit cum laterum firmitate, honestate oculorum, & canora voce, ut perfectum, ac numeris omnibus absolutum oratorem agnoscas.

V. 236. *Telamonius Ajax.* Honoris causa nominatur, nec laudatur tamen, in tota enim Iliade, ducis post Achillem maximi, sed infeliciis personam sustinet.

Pollucem pugilem, & domitorem Castora equorum
 Haud possum infelix. An non Lacedæmone pulchra
 Exierint classem Argolicam, Atridasque sequuti?
 An Trojam adpulerint ratibus; sed dedecus absint,
 250 Heu! nostrum veriti, & pugnas tentare recusent?
 Hæc ait ast illos patriis in sedibus ambos
 Abstulerant fata, & tellus injecta tenebat.
 Interea lecti procedunt urbe ministri
 Fœdera sacra Deum, felicia munera Bachi,
 255 Atque agnos geminos, gemmisque, auroque rigentem
 Cratera in manibus, pretiosaque vasa ferentes.
 Tum Priamum hortantur: Surge, o Rex maxime,
 Grajum
 Te expectant unum, fulgentiaque agmina Teucrum
 Pacto ut convenient stabili, & pia fœdera firment.
 260 Dardanius Paris, & flavus Menelaus in armis
 Certabunt paribus: victorem palma sequetur
 Tyndaris, ingentes & opes, nos arva colemus,
 Mœniaque in pace: illi iterum maria alta remensi
 Argos equis aptum, & patrias vertentur ad urbeis
 265 Fœminea celebreis forma. Stupet inscius heros
 Laomedontiades dictis, jussitque frementeis
 Jungere equos: properant famuli, & mandata facessunt,
 Confestim adscendit Priamus, lorumque retraxit,
 Antenor sequitur, Scæque ab limine portæ
 270 Cornipedes hortantur equos, campoque feruntur.
 Ut ventum ad sedeis, currumque, rotasque relinquunt,
 Et medias inter Teucrum, Danaumque comatas
 Prócedunt acies, Agamemon primus eunti
 Obvius adsurgit, fraudumque inventor Ulysses,
 275 Præcones autem, puraque in veste ministri,
 Adportant lectas pecudes, & pocula miscent,
 Dein manibus limphas properant, & tempora Atrides
 Summa notat pecudum, medioque e vertice pilos
 Abscindit cultro, magna quem semper ab ensis
 280 Vagina appensum simileis gestabat in usus.

Hos famuli ducibus Phrygis, ducibusque Pelasgiis
 Distribuere citi, mediis sic infit Atrides
 In cœlum cum voce manus conversus, & ora:
 Summe parens Idæ Deum, qui fulmina torques,
 285 Tu quoque, qui cuncta exaudis Sol, qui omnia lustras,
 Fluminaque, & Tellus, & quæ sub Tartara Divum
 Religio est, ubi torquentur post fata nocentes,
 Este mihi testes, vestro stent numine pacta.
 Contigerit Paridi si fors victoria Teucro,
 290 Ipse Helenam, gazamque feret, nos alta petemus
 Æquora, nec Phrygiam ferro tentabimus urbem:
 Sin nostrum annuerit nobis victoria Martem,
 Gazamque, Argivamque Helenam Menelaus habebit,
 Insuper & Danais argenti pondera, & auri
 295 Congrua persolvent Feucri: si pendere nolint,
 Bella geram, meritas donec dent Pergama pœnas.
 Dixerat, & pecudes flagrantibus admovet aris,
 Vulnere tum jugulat gemino, mactatque trementeis.
 Dein reliqui auratis pateris altaria libant
 300 Argivique, Phrygesque, onerantque his æthera votis:
 Jnupiter omnipotens, & sancti numina cœli,
 Fœdera quicumque hæc Danaum, Troumve priores
 Audebunt violare manu, sic sanguine campos
 Commaculent Phrygios, vina ut spumantia fundo,
 305 Ipsi, inquam, ac dulces gnati, formosaque conjux
 Victoris Domini cedat captiva cubili.
 Talibus orabant; sed inaneis perdit in auras
 Vota Deus. Rex tum Priamus sic farier orsus:
 Ductores Danaum, ac Troes, nos Ilion altum
 310 Hinc petimus, gnati siquidem discrimen acerbum
 Adspectare oculis patrio prohibemur amore.
 Nempe Jovi patet hoc uni, Divisque beatis
 Quis metam attigerit, mortem cui fata minentur.

V. 284. *Summe parens*. Hoc juramentum imitatur Virgilius
Aeneas in 12. unde desumpti versus 286, 289, 292.

Dixerat, impositisque agnis Trojam inde petivit.
 315 Hector tum socio spatum partitur Ulysses,
 Limitibusque ambit certis, hinc ærea sorteis
 Accepit galea, ut longam quis mitteret hastam
 Amborum prior indicis constaret apertis.
 Stant circum effusæ turmæ, sicque ore precantur:
 320 Qui terras, cœlosque Idæo a vertice lustras
 Authorem infandi sceleris, fontemque malorum,
 Quicunque ille siet, Grajus, seu Dardanus, æquus
 Perde, Pater, Stygiasque inhumatum mitte sub umbras.
 Nos in amicitiam coeamus fœdere pacto.
 325 Sic illi orabant taciti; verum Hector ahena,
 Ardenteis oculos retro conversus, & ora,
 Terque, quaterque manu concussa ex casside sortem,
 Nomenque inclamat Paridis, tum quisque recedit,
 Cornipedes ubi per campum, & varia arma jacebant.
 330 Hinc Helenæ vir pulchricomæ, Priameia proles,
 Plurima quas mordens argentea fibula nectit
 Primum aptat suris ocreas, dein pectora circum
 Thoracem induit squammis, auroque rigentem,
 Quem frater fratri dederat gestare Lycaon,
 335 Fulmineumque humerisensem suspendit ab altis,
 Ingentisque orbem clypei, galeamque coruscans,
 Cui triplici crinita juba crista alta tremendum
 Nutabat super, hinc validam dextra arripit hastam,
 Interea paribus Menelaus cingitur armis,
 340 Et rapidus medium procedit in æquor uterque
 Torvum adspectantes oculis, tum frigidus omni
 Spectantum turbæ coit in præcordia sanguis.

V. 327. *Concussa ex casside sortem*. Aeream galeam, & sortes
 habes etiam apud Virgilium in 5. reliqua ex hoc loco decerpta in 12.
 libationes, sacrificia, juramenta, descriptos limites, duellique omnes,
 sive singularium certaminum leges, quæ imitati etiam Silius,
 & Torquatus.

V. 342. *Spectantum turbæ*. Quod de Arcadibus Virgilius in con-
 flictu Pallantis, & Turni lib. 10.

Stant olli, quassantque hastas, verbisque minantur.
 Inde Paris magno contorquet turbine cedrum.
 345 Illa volans alto clypei sonat ære repulsa,
 Inque cadit flavam reflexa cuspide arenam.
 Atrides ferro præfixum robur acuto
 Priamidem contra librans jacit, atque ita fatur:
 Jupiter (hospitibus nam te dare jura loquuntur)
 350 Hospitis infandum scelus hoc ulciscier ictu,
 Da genitor, fandique homines, testesque nefandi,
 Et scelerum ultores discant non temnere Divos.
 Talia jactanti stridens immane per auras
 Hasta manu volat, & clypei septemplicis orbem,
 355 Loricæque moras rumpens juxta ilia pulchram
 Discindit tunicam, flexu sed corporis heros
 Dardanius mortem, & vulnus vitavit acerbum.
 Irruit Atrides, vaginaque eripit ensem,
 Et caput insurgens dextra petit, ærea cassis
 360 Obsttit, & mucro, glacies ceu futilis, ictu
 Dissiluit, flava resplendent fragmina arena.
 Obstupuit casu in subito Menelaus, & alter
 Non te, summe Parens, infensor æthere toto,
 Aut fuerit Divorum, inquit, mihi tristior ullus,
 365 Hic lueret meritas scelerato sanguine pœnas;
 Incassum tamen hasta volat, tum perfidus ensis
 Frangitur; haud manibus nostris illexus adulter
 Ast aberit. Simul ista furens, simul involat, atque
 Nutantem triplici ex crista, conoque prehensum
 370 Argivum in campum, atque hostilia castra ferebat.
 Namque viro mento subter lactentia colla,
 Pictaque stringebant galeæ retinacula fauceis,

V. 349. *Jupiter.* Precandi hac formula ad rem valde dissimilem usus est Virgilium lib. 4.

V. 360. *Obsttit, & mucro.* Hunc quoque casum a Menelao ad Turpum transstulit Virgilius, eujus il sunt gemini versus in 12.

V. 367. *Tum perfidus ensis,* Virgiliana loquio loc. cit.

Vivumque Atrides Grajorum in castra tulisset,
 (Immortale decus) Venus at Jove gnata per auras
 375 Lora manu scidit occisi de tergore tauri.
 Pondus inane manum sequitur galea ærea fortem.
 Hanc heros valido contortam turbine campum
 Mittit in Argolicum: socii accepere cadentem.
 Evolat hinc iterum frendens, jam jamque tenebat,
 380 Quum Venus occultum Paridem, nimboque latentem
 Eripuit facile, (quid enim non numina possint?)
 Fragrantique virum thalamo, pulchroque locavit.
 Inde petit turrim, Teucris ubi mixta Lacena
 Spemque, metumque inter pugnam spectaverat acrem.
 385 Hic Dea vocemque, & vultus imitatur anileis
 Lanificæ, quæ ipsi patria in Lacedæmone quondam
 Vellera carpebat, magnoque hærebat amore,
 Ambrosiumque manu peplum, vestemque fluentem
 Concutiens, ades huc, inquit, te nam ædibus altis
 390 Pulcher odorato in thalamo, stratisque coruscis
 Expectat Paris: haud ipsum Mavortis ab acri
 Credideris reducem pugna; sed abire paratum
 Nympharum in choreas, cantusque, aut inde reversum.
 Hæc inquit, movitque animum, totasque medullas.
 395 Ut tamen adspiciens abeuntis pectora Divæ,
 Fulgentisque oculos, & lactea colla notavit,
 Obstupuit visu in subito, dehinc talia fatur.
 Quid miseram falsa deludis imagine rerum?
 Longius hincne voles Phrygias me abducere in urbeis,
 400 Mæoniæsve domos, hominum clara oppida linguis,
 Quo tibi sit juvenum quisquam charissimus alter?

V. 385. *Hic Dea.* Hujusmodi Deorum transmutationes innumeræ occurruunt apud Homerum, & Virgilium, de quo alibi dictum.

V. 390. *Pulcher.* Effeminati, ac debilis animi character. Asurgit enim quandoque Paris pudore correptus, & fratri Hectoris increpationibus, rursum tamen animum sponte remittit, & ad delices revertitur.

An quia devicto Menelaus de hoste superbus
 Antiqas me iterum in sedeis , patiosque penateis
 Ferre parat , rursum insidias meditare , dolosque ?
 405 Quin Paridi æternum adsideas , cœlosque relinquens
 Mensasque , & Superum cœtum adsperrnere Deorum ,
 Ærumnasque ferens ipsum prope semper amaras
 Hunc serves , conjux donec dilecta marito ,
 Aut domini saltem valeas ancilla vocari .
 410 Haud te , Diva , sequar , Paridis nec dicier uxor
 Ulterius patiar , Phrygiis aut matribus ibo
 Irridenda alti soboles Jovis . Hæc Dea fatam
 Terribili adspectat vultu , dein talibus infit :
 Ne , infelix , verbis Superos incesse malignis ,
 415 Ne te fors miseram , in luctuque irata relinquam
 Tam mihi tum magis exosam , gratissima quantum
 Hac Veneri tenus extiteris , Danaumque ciebo
 In te odia , & tristi solves mihi funere pœnas .
 Dixerat , expavitque Helena , exauditque vocantem ,
 420 Et præente Dea , niveo pulcherrima peplo
 Proripuit sese , Teucrum neque cernitur ulli .
 Ut ventum ad sedeis , famulæ sua munera quæque
 Ocyus adproperant ; illa in penetralia tendit ,
 Atque Venus thalamum contra , vultumque jacentis
 425 Picta in sede locat cunctantem , ac torva tuentem ,
 Oraque , & averso vertentem lumina collo .
 Tum demum in taleis dissolvit pectora voces :
 Ergo redux ades huc pugna ? nec vulnere multo
 Te meus Atrides domitum confecerit heros ?
 430 At non ista mihi dederas promissa roganti

V. 411. Phrygiis aut matribus ibo . Similia illa Creusæ in 2.
 „ Aut Grais servitum matribus ibo

„ Dardanis , & Divæ Veneris nurus „.

V. 430. At non ista mihi . Quod Horatius de Paride eodem :

„ Sublimi fugies mollis anhelitu

„ Non hoc pollicitus tuæ „.

Lege Oden 15. lib. 1.

Quin potius valido Menelaum robore , & hasta
 Jactabas super , & crudo te Marte ferebas .
 I , miser , insanoque viros rursum ore lacesse .
 Quid tibi cum pugna? tectis te contine in altis ,
 435 Si superesse velis , & cœli vescier aura .
 Hæc Helena , at Priami contra sic filius inquit :
 Uxor amara , quid increpitas , torquesque dolentem ?
 Palladis ille ope nunc duro in certamine vicit ,
 Vincam ego fors alias . Sunt & sua numina Teucris .
 440 Tristia mittamus tamen hæc , Cypriæque fruamur
 Muneribus Divæ , haud etenim , mea chara fatebor ,
 Dulcibus usque adeo accendit præcordia flammis
 Sævus amor , neque tunc pingui ab Lacedæmone quondam
 Quum primum raptam præcelsa in puppe vehebam ,
 445 Atque tibi in Cranae blandis complexibus hæsi ,
 Quam nunc ossa calor , labefactaque corda fatigat .
 Dixerat , atque Helenam fusis hinc inde lacertis
 Cunctantem fovet amplexu , placidumque petivit
 Conjugis infusus gremio per membra soporem .
 450 Hæc inter frendens Menelaus tygridis instar ,
 Vestigatque virum cuneos , atque agmina lustrat ;
 Cœlitus ast tamen ereptum non Dorica pubes ,
 Non ipsi Phryges , aut sociorum ex agmine magno
 Viderat , aut cuperet quisquam servare repertum .
 455 Usque adeo infensum Danaique , ac Troes habebant .
 Tum placido in mediis Agamemnon pectore fatur :
 Trojani , sociique Phryges , victoria nostra est ,
 Fœderis atque ipsi testes , pugnæque fuitis :
 Ergo Helenam , raptas & opes jam reddite Graiis ,
 460 Præterea gravis argentique , aurique talenta ,
 Quæque etiam seri solvant in sæcla nepotes .
 Sic ait , atque acies Danaum plausere faventes .

V. 437. Uxor amara . Jovis Virgiliani verba ad Junonem .

V. 440. Tristia mittamus . Quod ex Epicureorum sententia Horatius :

„ Dona præsentis cape lætus horæ , &

„ Linque severa .

V. 448. Placidumque petivit . Virgiliani versus ex 8. Aeneidos .